

Oma a. ? ; m. ?
võimald tegevused

Copiumi tarvitamine on samuti laialt levinud nagu meil tubaka suitsetamine. Copiumi tarvitatakse suitsetamiseks, mis isesealises, pikas 12-15 toll lises pötkes sünnib.

Esimesed annused ei avalda alles harjumatale alguses ühtegi silma tõrka, iseäralist paha; tundub ainult, nagu palju kõva kott; juueski, närve ärritus koguni mugav nauding ja jää teosis. Sarnast mõju võivad ka need nautida, kes copiumi targalt oskavad tarvitada.

Copiumi reetlevat mõju tundes arvab võhk, et jutud copiumi mürgitavusest ainult haritud meeste välja mõeld vale on. Kuid copiumi analüüside on näinud kindlaks teinud, et copiumis leidub umbes kakskümmend alkaloidi, igasüks iseseisuga koosseisuga ja füsioloogilise mõjuga. Esimesel kohal alkaloidi võhkuse tõttu on morium (10%), siis narkotium, piperium, codeiin ja teised.

Kahjuks on copiumi alkaloidide segu mille tõttu organismi arsi ühe sama suure annusega harjub, nii et copiumi kahha tuleb ühtelugu suurendada, mille tõttu vilunud suitsetajad teisisisru 5-6gr. copiumi päevas ära tarvitavad.

Ülles pärastpoole hakkab copiumi oma tõsist mõju näitama: entens kaob mugav nauding, varsi ei tunne copiumi tarvitaja mingisugust teisisu, vaid just teisisu nõrgenemist ja mitmesugust mõju organismi peäle, kuid osalt pötkib mõnu tunne sünni.

Copiumi suitsetamist pole enam võimalik maha jätta, nii et ta pruukija peab resigneruma ning atroferumisele vastu minema.

Oopiumi retke suurel määral na Euroopasse, kuid sin ei luba-
nud seda tsivilisatsioon mitte nii nagu Idas tarvitada, vaid
oopiumist saadavat morfiini, mida paremais oopiumiproduktis roodes
5-17% ei sisaldu. Suuremalt jaolt tarvitatakse teda meditsiinis
aluvähendajana, kuid kus nüüd muudki ained nagu kloroform
j.t. aset on leidnud.

Na petab inimest nagu oopiumigi, salmistades eitens jul-
gust, jõudu, hääd enesetunnet, kaotab valu ja hingelist rõnna.
Pikaldane tarvitamine mõjub halvavalt: tuleb õu langemine,
kõdunemine, naistmattus, mõistuse nõrgenemine, aiskus ning
seedsimise rikked. Kuid on juhtumisi, kus suuremad morfiini tarvi-
tajad iseji! Oastat on väga kannatanud.

Suure annusena sisse võet morfiin mõjub uimastades
surmavalt. Mõne minuti järele pääle mürgitamist on mürgiste
tu väga ärritet, veri tuleb nõnka, süda tuxub kõvasti. Seonane seisund
saab varsi ning nägu kaotab südametuxumine nõrgeneb, suu ja keel
lõhevad keevaks. Mõned aga selle asemel oksendavad, kuid sagedamini
avaldub pääpööritus, hullustus, uimastus, päävalu ja virstused nin-
nis uni. Ülemineks unest surma sünnib tõhelepanemisele.

Endise morfiini asemele, mida juurdunud suitetajad iseji
ja püüas tarvitada, on nüüd kokaiin inimeste hinge müütmu-
naru.

Kokaiin on väga häa tundmuse ja valu kaotaja, mille tõttu ta
meditsiinis, iseäranis vähemais operatsioonies, tarvitamist leid. Tarvi-
tatakse seda ka morfiini mürgitamise mõju vastu võitlemiseks.
Kui on nüüd endise morfiini tarvitamise asemele kokaiini

tarvitamine tulnud, kokaiin on kestvaks tarvitamist leidnud, pä-
asjoli kult kõrgemate ja rikkamate sija võelaste kuskel.

Valunud mehed kulutavad päevas umbes 1,5-2,5 gr. kokaiini. Tä-
mõjub hävitavalt tervise peäle ning tekitab sagedasti tarvitajais
põinavaid ettekujutusi, närit. Et neil raha all elutseb terve kari pa-
rasüüte, mis vastiku sügelemise põhjuseks. Kokaiini tarvitamine toob
õnnetule inimesile langetuse ja pääraju ning nävvide korratused jne.

Samas sugukorras, kus nikotiingi, leidub väga mürgine alka-
loiid atropiin.

Kõik leidub kahe teise alkaloidiga nimelt majjades, onas õunas ja
hullkoera-õhus.

See atropiin küll väga mürgine on leiab see siiski mõnesuguseis
sõimandiguse arstomises tarvitamist, nimelt õlmaterale suurendamiseks.

Kõrvalt alkaloididest võib seda saunis kergesti ära tunda: kui
atropiini soola lahutada suhtavas lõmmastikhapes (HNO_3), kuru-
tada kuivaks ja pääle jätumist lisada mõni tilk viinutuse kalokaa-
li lahu, -ilmub violetti värv.

Kõhvitamised atropiiniga tulevad harva ette, sest mürk on ja-
he tuntuks, kuid juhtuvad mürgitamised sagedasti appetiiti äratavate
hüendimajjuga. Arvatakse, et 15 isegi 10 majjast aitab inimese mürgita-
miseks.

Isegi meie kollis kartul ja tomatid sisaldavad mürgist glükoo-
siidi, solaniini, mis suhkruks ning mürgiseks alkaloidiks solaniidiks la-
guneb. Seda leidub aga väga väikesel arvul mugulais ja lätis, kuid ak-
kem rooris ja rikut mugulais.

Ja juhtumisi olnud, kus mõni

mürgitamaid end kahtluga. kõigil mürgitatuil tuli kaiglane pea, päävalu, südamepeõõritus, oksendus, lõõksas kogu keha, krambid soonide ne ilmnes ning selle järele võimata unni. Iäga kiire surevad õnnesed sarnasusse unne, vaid hästi välgä magades, amavad tõuena ja paranevad mitte.

Ammu olid juba Aasia ja Amerikka rahvaste troopilises metsas kasvava oksendus-fähkelpuu tüttar, millest leitudvast alkaloididest endi noolele mürguseid õto valmistasid.

Borneo saarlased tegid endale noole sõrad, mis sisaldavad strüchniini ja brutsiini. Strüchniin mõjub juba väheest hulgal väga intensiivselt, kui et mürgitatu ei ela üle 1/2 tunni. Mõrgitus tundemärkeid äärmisad krambid, sügä korekutoõmbamine. Surumine sünnib hästi kiult mürkisugusest tsaloomulikusest poolis. Strüchniini võib teisist alkaloididest kergesti ära tunda kui temale natuke konsentreeritud H_2SO_4 juure kallata ja sõina mõni tere kaaliumi bixroomaati ($K_2Cr_2O_7$) lisada, siis tõusevad sellest sinised kihid. Brutsiiniga seda ei sünni, vaid ta värvub roos. HNO_3 punaseks.

Indiaanlastel Amerikkas leidus kätud mürgnoolis kurariini, mis samus taimis leidub, kus strüchniingi. Kurariin toob rahanduse, kuid mõju on ee vähem kui strüchniinil ja brutsiinil. Kurariini tarvitatakse ka vastumürgi ga.

Arvutiikkas Cinchona pookooris, mille mitmesuguseid seltse võib Tartus Aruti-teaduse näidusel madelda, leidub üle 24 alkaloidi, millest hinin kõige tõõksam on. Hinini tarvitatakse palaviku vähendamiseks, iseäranis malaaria vastu võitlemises.

Kohviõmbades ja teelehtis leiduvad kaffeiin ja teiin, mis kangimate

veeride hulka kuuluvad, niid neid tarvitatakse vähesel määral
läämastiiku sisaldavate ainete sarnastamiseks ja vastumürgi ra.

Pääl mainit alkohoiide on veel palju teisi välema tähtsusega
alkaloiide, millest mõned väga mürgised.

Teiste alkaloiide kirjeldus on igavavõitu, ainult keemia ajal
eriteadlastele pakun nad huvitust.

KROONIKA

Väljamaa noorsoo edustajaid

h-ra Kuplist (ko'ri rahv. noorsoo liit) ja h-ra Keiseri („Händersögel"ide
organisatsioon Saksamaal) oli Aaksooli Oppouite Ühinguul me ki
laliskena 28 II enese juures näha. Pidu liinuks vastuvõtuks ei olnud
midagi korraldatud, sest peaaegu võtamatatuleks ei võimaldonud
seda. Ühingu juhatus, „Oma" toimetus ja juhuslikeks lagamis lausa
tarvitajate juuresolekul toimitas lähidalt Saasa keels Ühingu
juhataja kuuldaseid võraid, seda „Uudismaa" päätoimetaja ning
„Fraternitas Concordia" besti edustaja A. Juhanson, ärtu S. Kori
noorsoo liidu juhataja A. Kaupur ja O. Reinthal saatsid. Laulol
Ühingu juhataja ettepanekul välalastele „elagu". H-ra Keiseri
vastutõrjus sai kiiduavalduste osalises. „Oma" toimetusel
poolt annetati võorastele mälestuseks üksikud ajariija nimbrud
Koolijuhataja h-ra J. Lang'u abiga aruti kooli ruumi muutluna
Õnneliku juhuse tõttu viidi puukajllide keeri harjutusel mõnada
muurikapala kuulata. Pääl Oppoualirettide ja suali vaabli-

onist puhuti õpetajatatoas mõni minut sõbralikult juttu. Võivad
pidid pea ajapüsitusel lahutama.

— ! —

Ühingu I aastapäev ^{a)}

Tägu inimeste, nii iga organisatsiooni elustiili on olukas päevi,
kus võib mälestada, tagasi vaadata oma tegevusi, oma saavutatud
tõrvi ja pääle.

Õhtuõhtul s.a. juhtis Tartu Realkooli Õppurite Ühingu oma
esimest aastapäeva, millest pääle liigeti ka õpetajad, kogu Tartu
kivikooli õppurorganisatsiooni esitajad, Ühingu vilistlased ja
teised osa võtnud olid palutud.

Õhtule ilmutajad valdas saalis lühikes, koduuis, mille avalda-
jaks saali ääres asetatud, kaetud ja lilliga kaunistatud lauad
ning seinte dekoratsioonid. Ilmutisvõimeliselt mõjus ainult näitelava üm-
bruses dekoratsioon, mille kujutuste koordinaatpunktiks punase rõnga ve-
namises, mille sümboliseerit teatavusest muut arusaamine emini püüdis.

Viimane avaldus ka see nähtus, et ühtegi piduorganisatsioonid ei näinud,
kes kätte oleks võinud juba tada. Kuna mind varsti mõni sand palus lava
juurest lahutada, keihu ma omapääd olid arvanud, belikes, et see teevate
kuuluvate. Viimane juurpääle, kehelikes, jõuad avamiseks, et need
avaldajad, kellel ilmuti suur valge lill rõnnes, ongi korraldajad. Ja
täiesti sulle juhatajate viimane kätt kätte!

Algusega viibit: Vist loodeti, nagu see harilikult maapäidu-
del moeks hüüdes, õhtule rõhkim, „rahvuslikku marxi“ anda. Kui
viimane õppurite puhkajale orkestri avamismarsi järele võõra stele
a) Kuulijatepüüdis viibit. Võim.

"Nõu tulemast" öeldi, mis mänge mis õppuri nagu meesuse põ-
rast praemast.

Päle selle kandis Ühingu juhataja Ühingu tegevamis ajeloo ja
läinud aastase tegevusaruande ette, mille sisse täielikult eraldi
juba avaldatud.

Enne Ühinguks osavies aseljuhataja hra daug kooli ja suuse
poolt, misli tulelades valanemist segasest aegust ja sillega saasus-
käivast õppurite mõttelust võimupiindmisest, tungist õpetajate aia-
kogusse jne., kuid sakulolemisega ütles ta, et praeguse õppurimõnna
liskumise juba tigeimaise raduse juhitud, eriti spalkooli omaga, mille paa-
stiks on enescharimine, mille võime akutimise, mis vintult kohjatevuse-
väärt arusaamatust õpetajate ja õppurite vahel loob.

Imestama pani aastajidule miltavastava viulise kõnega
„Kõnne ja saasus“ esinemine. Kõnne luges H. Hiltung II, kirjeldades kõnne
arvumislugu algusest praeguse ajani; ütllasi miltatulelades Eesti kõnne.
Kõnne kirjeldas ilaholi hävitavat mõju, mille tagajärjel Eesti kõnne
laugel, ne. kõne sissus oli laialine, mitmekesine aine, mida saajus
väga laialipõllatuna võtati; mis oli loodetav mõju kõnne laius.
Võim sellevastu kulisest ilusast, suunmaist sõnust, mida kõnne kirjeldaja
ebaloomulikult väljendas. Kõnne peitavast kõnnealust ja miltte võim-
da!

Kuulitusega kuulasin õppur H. Hiltung II poolt komponeeritud
laulurõkse: „Kallimolle“ ja „Kõnne“ mis autori enese juhitud Ühin-
gu laulukoori poolt ette kanti. Jõudu nooremis! Lindlalt kõnnealust
silma vaadata!

Kaunist kõlariid ka riiki, flööt ja karitoni soolo känded, suunilt
- 27 -

Siinsoonii- ja puhkpille orkestri poolt etteantud muusikrapalad.

Ei või tunnista, et õhku olnud õnnestanud, teudus kindla korraldava käe juures. Lasti palutuid entajaid, kes valesid ehk esimest neid kord kääritati ruume kinnusid, rümbes kolada jne. Võrreldavana paistis ka see asjaolu, et teudmatute meesrikkuste olid saadetud kutsad, kelle välispidamises häävavad leidus korraldaja inimese silmale. Püüdis kontroll.

Kajutelin õhtut sõlides, põhiani, kuis leidolin ta teist-
sugusina. Käju!

A.T.S.

Richard Ritsing II²⁶, kallimale "ja" "Kakexisi"

Mõluisad laulud xant. meeskoori poolt autori juhatusel
23. okt. a. T. R. O. W. Laastapildid ette.

Need tooted on loonud noor anderikas kinnisti õpilane, kes
õhtu muus. käike melodiseerimises kuis ka harmoniseerimises. Võlma-
ta ebaxindlast etteandmisest tuleb nuid laulusid õiglaselt hirmates
õnnestavaks lugeda. Esimene on elegiline, kusa ees sentimenta-
likku meloodiaga, kohati ipe dissonants ning kisedavgi narmoo-
niliselt.

Teine laul on hooimeem, huvitavam variatsioonide kuis ka
õnnade säadluse tõttu. Ühikult rõhked juhulikud märgid ning
õnnepid selle kuis ka esimeses laulus, mis enam instrumentaal-
õnnepid rõhked, laulud laulmise rõhked, millega õnnalt seletatavgi
õnnepid rõhked alumiste hääle rõhked

Teine laul kusa rõhked õnn on, kallimale" klaveri saate rõhked

mille fantaasia jõe ja pükture aga pühkis nõrk män-
gimine, tehes kogu kaasmängu elutuks, lütutuks.

Nüüd laulud, originaalvõid, mille tunde märkideks
võivad pooltoonilised liikumised peaaegu kõigis hääl-
tes omapärane akkordide vaheldumine ning meeldisvad
variatsioonid, on läbi statud kirglikkusest, kärsitusest
ning meelheidest kurbusest.

Kuuld peab tähendama, et laul. Rakkeeri lõpeb
kvaliteetseks akkordiga, mis jätab laulu peokõrre ning
si lõpetab rahulolevalt.

Võib ainult tervitada noort komponisti loomakäsi
ning õnne soovida esimeste tööde puhul ja loota ta esi-
nemist suurematigi helitöödega.

K. Ränkel.

End. T. Reaal-Kommentkooli Oppurite Ringi
vara jagamise seakommidjoni tegevustest

peeti Realkoolis ühingu koos 22. D. kell 7. õhtal. Istungust
osa võtnud ol. Kutsutud ühingu juhatus ja ajakirjan-
duse esitajad. Rohelise lausa targa istusid, ühel poolt
Realkooli Oppurite ühingu volinikud V. Kotsar (deleg.
juh.) J. Ostrov-Laid ja B. Laurson, teiselt poolt Kom-
mentkooli Oppurite Ringi volinikud L. Kangur (deleg.
juh.) ja O. Reinthal.

Koosoleku juhatajaks on T. K. K. O. R. delegatsioon
esimees, kes teeb ühesaste kogu kommidjoni tegevust

• Tänaab vastaspooli võtkirikke saari sooja sõnaga üle. Väi-
datud vastutulekkuse eest. Vastab U. Kotsar, selgitades
õiglaste jagamise põhimõtteid, ja tänaab vastasorganisatsioon
asitajad ühisel pool tööle nende poolt ilmsiks tulevad
sõbralikkuse eest. Pääle lepingu tekstide ettelugemist
R. O. U. deleg. jätkasutari & Tomsoni poolt, asutaja
lepingute allakirjutamisele. Ülesvõtted. Järgnevad
kõned & Ostrov-Laidi, O. Reinthal ja delegatsioon
juhatajate poolt. Kõned on juhitud vastastikkusost
luugipõhmisest ja täielisest üksikesest arusaamisest.
Lõpuks lõpetamisel suurtakse vastasõisi kätt ja
lastakse veel ühiselt endid pildistada.

— ! —

Ühingu era korraline üldkoosolek

peeti 29. XI. Ühingu juhataja & Ostrov-Laidi juha-
tusel. Päälekorras oli mitu laiaulatusliku tähtsu-
suga punkti.

Kinnitamisele tuli T. R. K. Ojopuute Põhja ka-
rapiamise leping, mille üldkoosolekule ette kandis
ühing juh. Kotsar, enne paari lausega moodustis
komisjonit töö loadi ja tingimusi, milles tähtsust
Põhja kaarlu misle kinnitati leping ühel häälel.

Kaantule võeti ühingu põhi kirja uuenduse
määrus, sest seni makses põhikirja nõudis tungivalt
määruseid parandusi. Uuendatud ja parandatud
põhikirja projektiga erines Kotsar, mis väikeste

lisandustega vastu võeti.

§ R. K. Asem. kke Kogu saadiku E. Lindi ja
tegevtoimetaja A. Kõlli amandid lükkasid edasi järg-
mise üldkoosolekuni.

E. K. Mesklini su liikmeks astumise otsustas
üldkoosolek jastavalt.

Karaskuse Ring.

Karaskuse Ring kutsuti ellu Karaskuse ühiskond-
lud kommisjoni poolt, kes ühtlasi põhikirjaga ja
toetas 19. XI s. a. kutsuti avamiskoosolek. Kõik
Avaja Kõtsas selgitas vähe Karaskuse ühiskond. Osa-
võtmine koosolekult oli vähesemaline. Ühiskon-
dipunktid tahab nähtavasti puhata rahulolu-
und. Kõrgile pole veel alkoholis on häda, et
selge. Mä ei usu omets, e meil nii vähe tegeleb
Karaskuse, kuid mit istuvad mõned meil Karaskuse-
aste propageerimist. Audekem punkti raunde hä-
vitatev märki, mis pides meil esivanemad. Kam-
mitsas, mis peal paljud meil Karaskuse. Ka
Kõik Öjgunkond! Tule meile igal aastal!

Uude ülesanne. Komp. A. Ränkeld Wa

Valged: K 46, Oe 5, Oe 6, Rf 3, Rb 7, -h 3, -h 4, -g 6, -e 2.

Mustad: Ke 6, Oe 8, Ob 2, -h 7, -e 3, -e 4, -h 3.

Valge astus ja teeb kolme käiguga vatt.

Toimetuse järeleõnna.

Käesolev number ilmus kahekordsena, kaunistatuna. Järgmise numbriga (mis välja antakse juba uue toimetuse pealt) ilmunud loodame uuel aastal, kevadel. Toimekirja tänu neile, kes temale vastusteliseks üles näitasid! Võlgeme tänu ka sellele numberile kaunistamisel: A. Traufelolt, H. Parts, K. Siik, K. Sabik'ule. Tänu ka sellele, kes muud oma panusega toimetusele esenasid:

Numberi kaunistused on H. Ritsing'ilt.

• Oma "lugejate" - palume tänuuudust uueks aastaks!

Tegevtoimetaja: A. Kõll.

Väljaandja: Tartu Reaalkooli Õppemõeldisühing.
